

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Frodoberto Abbate, Trecis In Gallia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

stari pro morientibus, relinquens tristitiam tantum illis qui spem resurgendi non habent. Ex hoc colligitur quia fideliter moritur qui pro Christo victurus occiditur. Securus jam cum Christo vir iste regnat, quia raptus est, ne malitia mutaret mentem ejus; placita enim erat Deo anima ejus: et in brevi spatio consummatum multa complevit tempora. Ideo in pace factus est in eternum locus ejus, et habitatio ejus in Sion. Quapropter quos dormire in sepulchris novimus, in novissima tuba sub brevi momento temporis suscitari a Deo credamus. Scriptum namque est: Justus qua morte prae occupatus fuerit, in refrigerio erit.

11 Monstratur autem locus in ecclesia B. Mariae Virginis, quae dicitur Profunda, in qua sanctissimum corpus illud sepultum multis annis requievit: donec inde translatum, a et una cum ossibus B. Sälbergae matris suae reconditum est in b superiori ecclesia B. Joannis Baptistae. Quas videlicet ecclesias et ante

obitum et post multis decoravit virtutibus: quarum quaedam exciderunt a memoria, quaedam vero, ne Lectori fastidium faciamus, c praeterimus ex industria. Porro haec pauca quae narravimus, ad honorem sui nominis et laudem Martyris, Deus exemplum voluit fieri legentium. Sed et quotidie, si postulantium exigat fides, recentibus miraculis locus ille insignitur, quae dinumerare longum est, sed et pie petentibus optata largitur Dominus Noster Jesus Christus, qui vivit in secula seculorum. Amen.

a *Rosweyldus scribit, una ejus ac matris Sälbergae translatae reliquias, cum videantur filii reliquias ad maternas allatae.*

b *Rosweyldus hanc ecclesiam S. Joannis vocat de hooftkercke, id est capitalem, sive primariam, ecclesiam. At cathedralis ecclesia Lauduni Deiparae Virgini sacra est. Est vero S. Joannis nomine cœnobium ordinis Benedictini: an isthic condita Sanctorum Pignora fuerint, necdum comperimus.*

c *At nos tibi ob hoc, bone scriptor, gratiam non habemus. Maluissimus tradidisses quæcumque ceria erant et testata: potuissent Lectores quæ fastidium essent transilire.*

EX MSS.

miracula.

c

Sap. 4. 7.
Ejus sepulchrum.

a

b
translatio,

DE S. MAURONTO, SIVE MAURONTIO, ABBATE S. FLORENTII VETERIS.

SUB FINEM
SEC. VII.
VIII JANUAR.
Monasterium
S. Florentii:

Glanna, sive Gloma, in ms. vita S. Florentii Glomma, Argentræo in Britannicis Glouva, vulgo S. Florentii veteris, antiquum in Andegavis ad Namnetum fines cœnobium est. Quo a Britonibus everso aliud juxta Salmurum oppidum in eadem Andegavensi ditone non procul a Lodunensi territorio, ad Thoedi sive Thœdæ annis, vulgo Thœe, in Ligerim confluentis ostia, S. Florentii nomine ædificatum est; cujus isthuc translatum corpus. Prius istud scribit Argentræus lib. 2, *Historia Britann. cap. 14*, a Carolo Magno constructum, dotatum a Ludovico Pio, quæ cum S. Mauronti, ut mox dicemus, ætate non consentiant; nisi de quapiam restauratione agatur quæ Caroli aut Ludovici studio et sumptu fuerit facta. Antiquus scriptor vitæ Ludovici ista habet. Et quidem multa ab eo sunt in ejus ditone reparata, imo a fundamentis ædificata monasteria, sed præcipue hæc: Monasterium S. Mariae et S. Petri de Ferrariis, etc. Monasterium S. Florentii, etc. et cetera plurima, quibus veluti lychnis totum decoratur Aquitanie regnum. Addit vero Argentræus, cum Neomenius Britonum Rex illud Caroli Calvi tempore vastasset, vulnus in femore accepisse, haud dubio argumentum S. Florentii eo scelere offensi, cujus sub tutela is erat locus; quare id reparandum ære suo curasse. De S. Florentio agemus xxii Septembris.

2 Antiqui illius cœnobii Abbas fuisse S. Maurontus traditur, ac Childeberti Regis floruisse temporibus, non primi, (ut in veteribus illius loci monumentis scribi testatur lib. 2 Observationum Hugo Menardus, quæ comperisse se ait fœde esse vitiatam;) sed illius qui anno dccciv. Clodovæo III, fratri successit, et dcccxi obiit. Unde conficiamus non anno dcccxi (quod scribit idem Menardus et Claudius Robertus) et vita excessisse Maurontum, cum

Ejus Abbas S.
Maurontus,
quando vixit.

necdum regnaret Childerbertus. In S. Hermelandi vita xxv Martii dicitur S. Pascharius Episcopus Namnetensis (de quo x Julii) curasse Antrense S. Hermelandi cœnobium, et quascumque res ei donarat, Childeberti Regis auctoritate confirmari; ac deinceps de S. Mauronti morte agitur. Obtinuerat Hermelandum Pascharius a S. Lamberto tum adhuc Fontanellensi Abbate, qui deinde Theodorici III, Regis, et Pipini Herstalli studio ad Lugdunensem evedus Archiepiscopatum, successorem habuit S. Ansbertum, paullo post S. Audoenno in Cathedra Rothomagensi suffectum. Ex quibus de ætate S. Mauronti certius potest constare.

3 De obitu ejus hæc traduntur in vita S. Hermelandi apud Surium: Nocte quadam vir sanctus (Hermelandus) pro sua consuetudine in basilica S. Petri Apostoli divinæ contemplationi intentus, Abbatibus Maurenti (ms. Rubecæ vallis Mauronti) viri valde venerabilis animam e monasterio S. Florentii, quod Glannam vocant, ab Antrensi cœnobio ad triginta distante milliaria, duobus Angelis relicto corpore migrare vidit ad cælos, etc. Claudius Robertus tradit annis ab obitu S. Florentii cclxxv, excessisse Maurontum.

4 Ejus natalem in Martyrologio Benedictino ita celebrat Hugo Menardus vi Id. Januarii: In cœnobio Glannensi S. Maurontii Abbatibus. Et in Martyrol. Gallicano Andreas Saussains: Apud Salmurum S. Maurontii Abbatibus et Confessoris, qui tempore Childeberti Regis, S. Florentii cœnobio præfectus, mira humilitate et innocentia claruit: cujus animam eo ipso die, quo ad Dominum abiit, vidit S. Hermelandus in cælum ab Angelis ferri. Maurontium quoque eum appellat Cl. Robertus. De alio S. Mauronto Abbate, filio SS. Adalbaldi et Rictrudis, agemus v Maii.

Ejus obitus:

anniversaria natalis.

DE S. FRODOBERTO ABBATE, TRECIS IN GALLIA.

SUB FINEM
VII SECL.
VIII JANUARII.
Cella cœnobium extructum a S. Frodoberto.

Celebre est Cellense cœnobium ordinis S. Benedicti, quod et S. Petri Insulæ Germanicæ, sive S. Petri de Cella et Cella S. Bobini appellatur, vulgo Monstier la Celle; situm in suburbio urbis Tricassinæ, sive Augustæ Treucarum; in Campania Galliae provincia. Ædificatum id est a mille prope annis, Clodovæo II, et Clotarii II temporibus, a S. Frodoberto, cujus isthic sacra exuvia religiose asservantur.

2 Obiit S. Frodobertus sub finem septimi seculi, kalendis Januarii; sed præcipua ejus celebritas agitur vi Idus ejusdem mensis, quo die ejus sanctissimi corporis

an. dcccclxxii, facta est translatio. Et kalendis quidem ista de eo leguntur in ms. kalendario Cellensi, quod in Antiquitatibus diocesis Tricassinæ citat Nicolaus Camuzæus: Ipso die transitus S. Frodoberti. Ast vii Januarii, Carthusiani Colonien. et Molanus in Addit. ad Usuardum, ac Martyrologium Germanicum: Treca S. Frodoberti Abbatibus. Ejus quoque meminerunt Hugo Menardus, Wion, Ferrarius, ms. Florarium. Plenius jam citatum Cellense kalendarium: In territorio Tricassino, in Insula Germanica, festivitas gloriosi Confessoris Christi Frodoberti, qui inter plurimas præcipuasque

73 præcipuasque

SUB FINEM
VII SECLI.

præcipuasque virtutes tanta gratia simplicitatis enituit, ut ad infantilis innocentie puritatem beatissima ejus anima pervenire meruerit. *Andreas Saussaius in Martyrol. Gallicano*: Tredecim elevatio corporis B. Frodoberti Abbatis et Confessoris, cujus natalis claret anniversario cultu kalendis Januarii.

3 *Idem Saussaius iterum prolixo et eleganti eum elogio celebrat xxxi Decembris. At Cellense ms. xvi Octobris. Eodem die in monasterio Insule Germanicæ Translatio gloriosissimi Confessoris Christi Frodoberti. Prior illa translatio infra describitur in vita cap. 8 et 9. Quæ ea posterior fuerit, necdum nobis compertum. Tradit Camuzæus, anno mcdlxx, xxiii Aprilis, capsam ligneam, quæ adhuc extat in ecclesia ejusdem cœnobii, contextam esse, variis exornatam picturis, et imaginibus insignitam, in quam S. Frodoberti reliquias summa cum veneratione intulit Ludovicus Raguier ejus cœnobii Abbas commendatarius Trecentis Antistes.*

Alia translatio.

Transpositio reliquiarum in novam thecam.

NOT. 132.
Vita a quo scripta,

quando.

Alia scripta a Lupello et aliis.

4 *Vitam S. Frodoberti ex ms. Cellensi edidit Nicolaus Camuzæus. Auctor ostendit se ibidem monachum aut Abbatem fuisse, cum cap. 3, num. 11 scribit: Quod (privilegium) in archivis cœnobii nostri. Videtur autem Caroli Calvi temporibus vixisse, aut paullo post, sub exitum seculi 9. Nam de statura Sancti loquens cap. 6, num. 23. Ut illi quoque perhibent, inquit, qui ejus sacratissimi corporis ossa se aspexisse fatentur. Deinde nihil commemorat gestum post translationem anno dcccclxxii vel dcccclxxiii factam. Citat hanc vitam Andreas du Chesne tom. 1 Francicorum scriptorum.*

3 *Primus Frodoberti vitæ et conversationis insignia, ut ipsius scripto declaratum est, licet justo brevius litteris allegavit, Lupellus ejus discipulus, ut cap. 3, num. 21 dicitur. Videtur tamen post eum alius quispiam, saltem miracula tradidisse litteris. Nam cap. 7, num. 26 de S. Prudentio Episcopo dicitur: Quippe qui vitam illius, fide et miraculis plenam, nec lectione perceperat, nec uspiam haberi compererat. Et deinde: Cum in urbem reversus, miracula per sanctissimum Confessorem patrata, ex revolutione gestorum ejus curiosius cognovisset, etc. Vitam quoque Sancti omnem citato elogio complexus est Saussaius. Eandem Gallicè breviter perstrinxit Jacobus Tigeou.*

VITA

AUCTORE MONACHO CELLENSI ANONYMO.

Ex Antiquitat. Tricass. Nic. Camuzæi.

CAPUT I.

S. Frodoberti sancta infantia.

S. Frodoberti patri,

sancta infantia,

ætas.

a

b

Ragnesisilus Trecentis Episcopus.

c d

Fuit vir vitæ valde venerabilis, egregiæ ac pretiosæ memoriæ Frodobertus, quem singulari fide et probitate sanctissimum, cive felicissimo divinitus cumulata, Trecentis oppidi tellus effudit, parentibus quidem mediocribus ortum, sed incomparabili mentis nitore clarissimum. Quippe qui inter ipsa jam teneræ ætatis primordia vas electionis manifestissime designatus, in infantis pectore spiritalem ac perfectissimum agebat virum; annorum exiguitatem, sanctitatis et gratiæ dote compensans. Diligentius sane temporis serie revoluta, sub Rege Francorum a Clodovæo Dagoberti filio, itemque b Clotario juniore ejusdem Clodovæi filio, hic ipse Sacerdos pretiosus et Abbas eximius deprehenditur floruisse; cum apud præfatam urbem Trecentinam, Ragnesisilus Pontifex, vicem Apostolicam ministraret. Fuit autem idem Ragnesisilus natione Aquitanus, septimusdecimus jam dictæ civitatis Episcopus: de quo fertur inter cætera, quod basilicam B. Savinæ Virginis in fundo sui juris construxerit, Ecclesiam cui præsidebat hæredem instituens, in quaque honorifice sepultus jacet c. Vixit autem B. Frodobertus sub d quinque suæ civitatis Episcopis, usque ad Abbonem, qui vice-

simusprimus ejusdem urbis Pontifex exstitisse cognoscitur.

2 Verum ut ad rerum ordinem recurramus, confestim ut ætas pertulit, prædicti Pontificis Ragnesisili scholis, parentum studio mancipatur. Ibi sanctis studiis enutritus, quid fidei, quid probitatis jam in semetipso prætulerit, explicari non potest. Denique amore cælestis patriæ impense flagrans, quidquid in divinis lectionibus intellectu capere poterat, mox ad effectum sancti operis instantissime transferebat. Itaque indefesso studio, purissima scripturarum fluentia frequentans, interioris hominis faciem, quasi adhibito quodam splendidissimo speculo componebat, scelusque reputabat permaximum, si vel parum quiddam legeret, quod non e vestigio efficaciter adimpleret: illud secum et frequentius et familiaris replicans, non auditores tantum legis apud Deum, sed factores potius justificari. Tum vero cerneret eum priorum sibi Patrum exempla certatim emulanda proponentem, vixque discernere sufficeret in quo virtutum genere perfectius emicaret. Atque ut se totum Deo rationabilem victimam et spirituale mactaret holocaustum, ad usum se continuæ orationis applicuit, quietisque impatiens, Apostolicum præceptum, quod sine intermissione orandum docet, a seipso importunius exigebat. Jejunii vero observantiam, non tam frequens quam continuus exercebat, doctus auctoritate Dominica, hoc duplici pugnandi genere, nefandissimum illud dæmoniorum genus posse depelli. Hujusmodi armaturam, jam tum in divinæ militiæ scholis novus Christi miles assumpsit, et cæleste nuper professus tirocinium, sese ad debellandas spirituales nequitias circumspiciens præparabat.

3 Interea his tam sanctis tamque optimis studiis, non defuere livida hostis callida tentamenta: futura enim in eo sanctitatis excellentiam, humanæ salutis adversarius jam in annis puerilibus invadebat. Unde, sicut ipso postmodum referente compertum est, dum pro discendo psalterio scholam expeteret, crebro se diabolus ejus aspectibus ingerebat, pavidos per naturam animos ingenti minarum et formidinis arte concutiens. Verum puer divini ingenii, dæmonicæ fraudis et versutiæ non ignarus, salutaris signi clypeo non minus frontem quam pectus armabat, Deumque sibi adiutorem invocans, argumenta inimici callida viriliter proterebat.

4 Jamque tempus aderat, ut lucernæ, quæ sub modii latibulis eatens fuerat occultata, sidereæ claritatis in populo jubar infunderet. Namque ut cujus esset apud Deum meriti longe lateque claresceret, sibi placitam puerilis innocentie puritatem, superna dispositio dignata est miraculo declarare. Contigit itaque matrem ejus oculorum suffragio destitutam luminis dispendium incurrisse: cumque longam in cæcitate noctem trahens, vitam mœrore consumeret; die quadam filium inter amplexus demulcens obsecrat, ut manu sua Crucis signum super oculos ejus exprimeret. Quod cum ille abneret, mater vero importunius perurgeret, tandem materna permotus instantia, invocato Domino, salutiferum signum super oculos genitricis expressit: illico cedentibus tenebris, lux amica revertitur; et parvuli merito filii magnum matri beneficium cumulatur. Hoc confestim miraculum per cuncta vulgatum, universos quidem stupore percudit, quosdam vero etiam ad sanctæ vitæ imitationem ardentius incitavit.

a Clodovæus II, Dagoberto patri successit ann. Christ. 644, obiit 660.

b Patri in regno Neustria successit Clotarius III, anno 660, obiit 664.

c Camuzæus testatur arcam lapideam, in qua conditus est, etiamnum extare. De S. Sabina agens 29 Januarii.

d Recensetur hi a Camuzæo et Cl. Roberto, Ragnesisilus, Leuconius, sive Leoconius, Bertoldus, Wammirus, sive Wammirus, Abbo Felix. Hunc Abbonem cum Leudegiselo Archiepiscopo Remensi

S. Frodobertus studet, et facit quæ discit.

Rom. 2. 13.

Orationi et jejuniis deditus. 1. Thess. 5. 17.

Math. 17. 20.

Dæmonem signo Crucis pellit.

Matri visum signo Crucis restituit.

Remensi quadam commutasse scribit Flodoardus lib. 2, cap. 6. Unde resellus catalogum Antistitum Remensium a Colvenerio editum, in quo Leudegiselus obisse dicitur an. 647, cum Ragnegisilus minimum usque ad regnum Clodovari II, pervenerit, a quo quintus Abbo fuit, sub quo S. Frodoberthus obiit. Rectus Camuzæus Abbonem circa an. 700, sedisse ait.

CAPUT II.

Religiosa vita Luxovii et Trevis.

Fit clericus.

a
Militar
Luxovium.b
Virtute floret.c
eTeudolenus
Frodoberthi
virtutem ex-
plorat.

Ps. 72. 23.

Mira ejus pa-
tientia et sim-
plicitas.Mediam mo-
lam fert pro
circino.

Exin prænominatus Pontifex egregiam in adolescente animi puritatem, et præcelsam virtutis efficaciam contemplatus, divinis eum ministeriis, imposito Clericatus officio, mancipavit. Post hæc caritatis sollicitudine, et divini lucri studio animatus, ad a Luxovium cœnobium, spiritualis profectus gratia, dirigere instituit, ut religiosorum imitatione allectus, et ipse in virtutibus cresceret, et regioni suæ postmodum sanctitatis ac perfectionis exempla lucidissima reportaret. Præerat tunc ei cœnobio b Walbertus Abbas, vir et religione inclytus et sanctitatis opinione famosus. Quo cum ex præcepto Pontificis pervenisset, a sanctis illius loci Patribus, grata exultatione suscipitur, atque in congregationis contubernium deputatur. Cujus animi candor et præclara simplicitas brevi cunctis innotuit. Mirabantur omnes in juvene humilitatem eximiam, abstinentiam incomparabilem, patientiam singularem, quodque celestibus semper intentus desideriis vitam Angelicam inter homines proferebat. Erat eo tempore prænominatum Luxoviense cœnobium in Gallicis regionibus pœne singulare, tam in religionis apice, quam etiam in perfectione doctrinæ. Qua ex causa plurimi, quibus in utramvis partem proficiendi fervor inerat, ad eundem locum certantibus studiis undique confluebant.

6 Quo ergo tempore B. Frodoberthus inibi morabatur, vir Apostolicus c Bertoldus Lingonicæ urbis Episcopus, quemdam ex cœnobio d S. Sequani Abbatem, e Teudolenum nomine, eruditionis gratia illuc destinare curavit. Ad ejus diversorium B. Frodoberthus frequentius accedebat, ut assolet ætas juvenula coævorum sibi familiaritates ardentius applicare. Ille autem tanta in viro Dei animi puritate comperta, curiosa levitate impulsus, sedulo explorare cœpit, utrum ea simplicitas ex fonte manaret intimæ puritatis, an sicut nonnullis familiare est, subdolan mentem simulata innocentia palliaret. Ob hanc rem tam ab ipso, quam a quibusdam loci fratribus, ludibriis crebro fatigabatur ineptis: cum tamen ille nulli contradiceret, neminem læderet, sed nec læsus vicem referret. Ita enim vitam instituerat suam, ut illatas injurias patientia vinceret, illud Davidicum frequentius replicans: Ut jumentum factus sum apud te. Itaque simplicitatem infucata mundanæ semper astutiæ præferebat, eligens ludibriis stultus effici sæculo, ut posset sapiens esse in Deo.

7 Una igitur dierum, cum se ad præfati Teudoleni hospitium contulisset, ille ludibrii simul et experimenti gratia rogavit eum, ut ad cujusdam fratris in monasterio cellulam pergens, circinum ad se deportaret, asserens usum illius sibi esse necessarium in scribendo. Ille dicto citius gressum rapuit, atque ad designatum fratrem rapido cursu pervenit: qui et simplicitatis ejus conscius, et ludibrii ob quod directus fuerat non ignarus, medium molæ collo ejus imposuit, utque id ad diversorium Teudoleni quam citissime ferret, obnixius imperavit. Nihil ille cunctatus, exceptum onus ferebat æquanimitè, quamquam ita lapidis pondere gravaretur, ut vix alternis passibus promoveret incessum. Inter hæc reverendissimum virum Walbertum Abbatem obvium habuit, cui hoc ipsum a nonnullis fratribus jam fuerat nuntiatum. Cernens igitur venerabilis Abbas ovem Christi mansuetissimam injusto fæce gravari, altius ingemuit, et hujus afflictioni, et illorum condolens levitati.

Moxque vehementius increpatum, impositum onus humeris dejicere imperat, caussamque perquiri diligentius, qua se tantopere fatigaret. At vir summæ innocentiae, scribendi usibus asserit esse necessarium, quem ferebat circinum, dicens quod ex præcepto Teudoleni, ad cujusdam fratris cellulam deportaret. Cum enim esset omnimodæ astutiæ expertus, quid esset circinus penitus ignorabat, hoc tantum esse existimans, quod impositum collo ferebat. Tandem Abbas simplicissimum viri animum conspicatus, pietatis intuitu erumpit in lacrymas, acctisque eis qui sanctum virum tanta crudelitate fatigare præsumperant, acrius solito increpat, ac pro facti temeritate, debitæ satisfactionis ponitudinem indicit. Hisque ita correptis, ceteri deinceps fratris injuriis temperarunt. O virum Angelicæ puritatis participem, et Salvatoris nostri imitatione felicem, qui sicut ovis ad victimam ductus est, et cum male tractaretur non aperuit os suum! Fidenter dixerim, inquam, præceptis Evangelicis singulariter parens, percutientem se non repercuteret; atque mille passus a quolibet angariatus, duo millia ultro properaret. Utque amplius inferam si quis eum ad supplicium protraheret, poenalem ei crucem imposuisset, sponte susciperet, mansuetisque ferens in humeris, Christum Dominum sequeretur.

8 Annis post hæc pluribus interjectis, ad urbem Treccassium pro Episcopi sui desiderio, et parentum visitatione, cum quibusdam fratribus remeavit. Aliquot sane diebus apud præfatum suæ urbis Antistitem commoratus, redeundi unde venerat licentiam postulabat. At Pontifex saniori usus consilio, tantum ac talem virum a se dimittere non sibi fore integrum arbitratus, violenta hunc auctoritate retinuit. Sancto igitur Quadragesimæ tempore accedente in secretiore se cellula condens, cum orationis et vigiliarum instantia, acerrimis se cœpit jejuniis coartare. Cum enim semper incomparabili abstinentiæ virtute polleret, his tamen diebus austeriorem sibi carnis macerationem corporis sui hostis indixerat, adeo ut plures continuosque dies absque ullius cibi admiculo consummaret. Denique annorum curriculo recurrente, dum se duabus vel tribus Quadragesimis hujusmodi crudelitate conficeret, hæc vitæ illius institutio, ad notitiam defertur Pontificis; nec defuere malevoli, qui sanctitatem ejus invido dente carpentes, dicerent eum, aut latenter edere, aut corpus suum inedia velle perimere. Proxima igitur imminente Quadragesima, Pontifex talium curiosus, intra porticum ecclesiæ cellulam ei constituit, in qua solitæ devotionis officio, abstinentiæ tempora consummaret. Sæpius namque cellam ex improvise penetrabat Episcopus, certius cupiens experiri quanto ferret studio sanctitatis, quantamque in virtute abstinentiæ superna pietas illi gratiam ministraret. Moxque criminorum fallacia patuit, et sanctæ conversationis ejus sinceritas, Episcopali curiositate probata refulsit. Quodque antea simulationi deputabatur, ad divinæ laudis transitit incrementum.

9 Ex eo tempore fama beatitudinis ejus longe lateque, personuit, adeo ut ex remotioribus quoque locis, infirmantium ad eum catervæ confluerent, sanctitatis ejus merito, sospitatis beneficia reposcentes. At vir Deo dignus in humilitatis arce persistere cupiens, nil de se præsumere, nil unquam passus est suis viribus assignare. Oleum tantummodo benedicens, super agrotos Christi nomen obnixius invocabat: quo peruncti, receptis viribus votorum compotes ad propria remeabant. Jam vero in effugandis dæmonibus, ea virtutis præstantia præpellebat, ut cuicumque energumeno in fronte vel pectore signum Crucis imprimeret, mox ejus compellente imperio malignus spiritus effugatus abiret. Jure enim tanta ei potestas in expulsione dæmonum applaudebat, ut eis fiducialiter imperaret,

AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZEO.

Matth. 5. 41.

Trevis reti-
netur ab Epi-
scopo.Ejus absti-
nentia:ab Episcopo
explorata.Oleo benedicto
morbos sanat.Crucis signo
dæmones pel-
lit.

AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZEO.
Suas virtutes
ad ædifica-
tionem nar-
rat.

imperaret, qui totum se divinatorum submiserat obedi-
entia præceptorum.

10 Erat mos viro sanctissimo, ut si quando cum
discipulis colloquium familiare inserebat, quæ a se
clam gesta fuerant, ædificationis vel exempli gratia
eis narraret, bona scilicet opera sua non arroganter
ostentans, sed sapienter et humiliter manifestans,
ut et divina laus per ipsum, imo in ipso cresceret,
et audientium animos ad sanctæ imitationis stu-
dium informaret. Quantum enim favoris vel jactantia
refugus fuerit, cultus vitæ solitariae declaravit.

a De nobilissimo hoc cœnobio agemus in vita S. Columbani
xxi Novembris, S. Eustasii xxix Martii et alibi. Viellius ait Lu-
cione monachum factum; sed Luxovii, non Lucione, Abbas fuit
S. Walbertus.

b Vitam S. Walberti, sive Waldeberti, dabimus 2 Maii.
c Interfuit Bertoldus concilio Cabilonensi circa an. 630, cele-
brato : decessor ejus Modaldus Remensi sub Sonatio Archie-
piscopo circa an. 630.

d De S. Sequano Abbate, ejusque monasterio, quod in diocesi
Lingonensi haud longe a fonte Sequanae situm, agemus xix Septemb.
e Tendolinum vocat Cl. Robertus.

CAPUT III.

Cœnobium Trevis ædificatum.

Denique humanæ conversationis ardens vitare col-
legia, sollicita secum frequentius menteolvebat,
quoniam loco suæ professioni ac proposito opportu-
num habitaculum collocaret. Et quamquam plurimi
nobilitatis regionis, sanctitati ejus familiarissime co-
hærent, ineptum tamen duxit a quoquam eorum
partem agri vel prædii postulare, non sibi solum, sed
etiam posteris consulens, ne religiosa fraternitas,
quam ipse in sacro habitu aggregare cupiebat, a quo-
libet sæcularium pro loco suæ habitationis, quid in-
quietudinis vel molestiæ pateretur. Quocirca divino
aspirante consilio regiam profectus ad aulam, muni-
ficientia Clodovæi illustris quondam Regis Francorum,
locum quandam palustrem in suburbio Trecassinae
urbis obtinuit, qui antiquo ritu Insula Germanica
vocabatur. Deinceps vero post decessum Clodovæi,
filium ejus Clotarium a secundo anno regni ejus ex-
petens, annuente venerabili b Batilde Regina, ejus-
dem Clotarii matre, super præfato loco privilegium
regiæ auctoritatis denuo meruit adipisci : quod quia
in archivis cœnobii nostri usque hodie continetur,
hic quidem inserere superfluum duximus, quoniam
legere cuique volenti in promptu adesse fatemur.

12 Erat autem locus idem partium quidem fisci,
tamen, ut dictum est, paludibus refluentis ac crebra
lacunarum eruptione scaturiens, arbutisque refertus
silvestribus, bestiarum potius ac serpentum, quam
hominum frequentia competebat. His itaque Regum
auctoritatibus instructus, quodque est maximum su-
perno auxilio roboratus, horribiles loci squallores
expetiit, dataque principali opera, virgultis erutis,
lacubusque siccatis, spatium habitationi congruum
præparavit. Ibi cellula oratorioque Frodobertus con-
structo, cum paucis primo quidem fratribus solitari-
us vixit, divinæ contemplationi deditus, et Ange-
licis semper actionibus occupatus.

13 Inclutus ergo Frodobertus jam tunc cœpit am-
plificare sibi suisque concessum habitationis locum,
patrimonii sui quæcumque fuerunt prædia possessione-
nesque ex integro in commune inibi contradens, et
quæstum copiosum, servorum, ancillarum, agrorum
præterea et vinearum, sub testamentis, quæ hactenus
habentur, dato pretio instantissime acquirens. Sed et
mox parentes illius viri beati, largissimas ei rerum
gazarumque suarum condonaverunt portiones, in-
strumentis ex lege rite perfectis. Processu vero tem-
poris, locus idem religiosorum frequentia in robur
incrementi convaluit, nobiliumque eo confluentium
largitate ditatus, rerum ac possessionum terminos
dilatavit. Sed et congregationis monasticæ numerus
in dies copiose succrescens, nobile ac famosum red-

didit usquequaque cœnobium. Nec illud prætereun-
dum, quod ex ejusdem loci cœnobitis B. Frodoberti
vitam institutionemque sequentibus, quam plures
postmodum in urbe Trecassium extiterunt Pontifices,
inter quos e Aldobertus vir summi ingenii et præci-
pua sanctitatis; itemque f Bobinus natione Aquita-
nus : quorum uterque ipsi loco ingentia commoda
contulere, intra extraque quibus possibile fuit am-
plificando modis, sicque in plenitudine bonorum ope-
rum diem ultimum consummantem, intra septa
basilicæ ejusdem monasterii nobilem sortiti sunt
sepulturam. Quibus ita digestis rerum gestarum or-
dinem repetamus.

a Ergo Christi dclxli, vel dclxii.

b Vitam S. Batildis dabimus xxvi Januarii.

c Hinc patet auctorem monachum fuisse in eadem Insula
Germanica, sive Cella S. Frodoberti.

d Recitat id Camuzæus : sed quod verba illa privilegii bono
crea decem, sic legenda putat bonas acras decem, quod Normanni
etiamnum jugerum terræ acram vocent, non satisfacit. Nam cur
bonas acras vocaret in palustri adeo solo et serpentinum potius, ut
hic dicitur, quam hominum habitationi accommodatas? Haud
dubito quin bonaria decem legendum sit.

e Aldobertus, sive Aldebertus, xxiv Tricassinæ Ecclesiæ An-
tistes memoratur a Camuzæo, et Cl. Roberto.

f Fuit xxix Episcopus. Celebratur ejus Translationis dies (nam
natalis ignoratur) xxii Aprilis. Ab eo Cellense cœnobium Cella
Bobini dicitur. Camuzæus.

CAPUT IV.

S. Frodoberti virtutes, revelationes, miracula.

Florebat in sancto viro spiritualium profectuum in-
deficiens gratia, non exemplis solum et moribus, sed
etiam miraculorum splendore solemniter commendata.
In quo quanta fuerit largitas, quantaque affluentia
caritatis, una ipsaque simplici relatione constabit.
Contigit eum quodam tempore a in puellarum cœ-
nobio, quod B. Quintini Martyris nomini consecra-
tum, intraque urbem situm est, duo vini vascula
b triginta ferme modiorum capacia commendasse,
quod locus idem ei esset familiarissimus, ac speciali
caritatis glutino copulatus, ejusque eruditioni ac regi-
mini peculiariter mancipatus. Nam cum pro suæ san-
ctitatis merito ab omnibus principali reverentia cole-
retur, id sibi quisque summum deputabat bonum, si
ejus familiaritati vel mediocriter conjungi meruisset;
utque in omnibus et apud omnes sese affectuosius age-
ret, deque omnibus incunctanter præsumeret, cunctis
gratissimum et peroptabile erat. Cumque illie sæpe
caritatis officio, ad sumendum poculum plurimos con-
vocaret; die quadam apothecarium solito cellam in-
gressus, pavimenti faciem vini exuberantia reperit
superfusam, veritusque ne forte vasculi incontinentia
liquoris dispendium provenisset, fratrem qui secum
forte venerat os superioris meatus inspicere præcepit:
quo facto (mirum dictu quod est) vinum superne re-
dundans aspicitur. Satisque aperte constitit, quod
quanto hauriebat propensius caritas, tanto benigna
Creatoris largitas hausta profusius reformabat. Ejus
nimirum hoc factum creditur pietate, qui cum nos
misericordes esse jubeat et dare indigentibus, ut no-
bis quoque plurima dentur; in qua tamen mensura
tribuimus, in eadem nobis remetendum nihilominus
repromittit. Est enim manus divina non larga solum,
verum etiam dives et proflua. Nec metuendum ne
forte largitatem sequatur inopia, quoniam, ut ait
Apostolus : Qui seminat in benedictionibus, etc. qui-
que administrat semen seminanti, et panem ad man-
ducandum, præstabit, et multiplicabit incrementa
frugum justitiæ nostræ.

15 Familiare fuit præterea viro Dei supernam pa-
triam infatigabiliter sitiendi, sacra loca devotius cir-
cuire, sanctorumque Martyrum vel Confessorum festi-
vitates, si quando revoluto anni circulo recurrissent,
debita cum veneratione suscipere. Nam illud sibi spe-
cialiter indixerat, ut sacrorum dierum ferias pecu-
liari quadam observatione tractaret, ut putares cum
ipsis

Viri egregii
ibi eruditi.

e
f

S. Frodober-
tus claret mi-
raculis.

a

b

Vinum ejus
meritis e vase
redundat.

Luc. 6. 38.

2. Cor. 9. 6.
et 10.

Sanctorum
loca adit:
festivitates
religiose colit.

ipsis

Clodovæus II
ei locum ex-
truendo mo-
nasterio do-
nat.

Confirmat
Clotarius III.
a
b

c d

Locum ante
palustrem ex-
colit.

Monasterium
varie dotat.

ipsis jam Martyribus commori, nec jam terrenæ molis usibus detineri.

16 Ita quondam adveniente splendidissima solennitate c. B. Quintini Martyris pretiosi, a monasterii ipsius Abbatissa, Rocula nomine, ceterisque sanctimonialibus religionis gratia invitatus est, ut officii divinæ celebritatis vir sanctissimus interesset, tantæque festivitatis gaudia, sanctitatis ac meritorum sublimium lampade illustraret. Nam excepta devotione erga Sanctos incomparabili, etiam illud eum sacra loca festis diebus frequentare cogebat, quod eis spirituale regimen adhibebat. Nec distulit quin veniret, devotarum Deo sanctimonialium desideria reputans non debere frustrari. Expleto igitur sacrarum vigiliarum officio vespertino, vulgique multitudine ad nota diversoria redeunte, vir sanctus in ecclesia perstitit, seque ipsum secretis orationibus mancipans, spirituales excubias exercebat. At præfata Abbatissa, quid sanctus vir gereret non nimium curiosa, cum quibusdam sanctimonialibus in basilica se occultans, egregiam orationis instantiam, compunctionisque illius largissimam ubertatem sedulo cum sororibus mirabatur. Mox saluti humanæ contrarius, feliciumque operum quam maxime æmulus affuit inimicus, qui mundissimum Dei holocaustum etsi non penitus tollere potuit, veneno tamen suspectæ frandis fœdare tentavit. Nam candelabrum, cui cereus impositus erat, subvertit, extinctoque lumine, quod noctis et tenebrarum esset amator evidenter ostendit. Vir tamen Domini in orationis studio perstitit: nec mundanis tenebris fuscari potuit, cui Christus auctor et fons luminis præsentissimus fuit; cuius exterior oculus etsi nocturnis tenebris caligavit, mens tamen intima, semperque ad contemplandum Deum purissima veræ lucis lampade coruscavit.

17 Interea paucorum dierum interlabente curriculo, ad basilicam d. B. Aventini Confessoris, ejus gratia ex more Christi famulus accedebat: cumque jam fores ecclesiæ perintraret, contigit quandam energumenum demone exagitante vexari; qui rabida peste captivus cum miserum os in amentia verba laxasset, inter cetera famina pectoris furiosi, B. Frodoberti sæpius nomen ingeminans, sancto viro verbis procacibus insultabat, quod eo sacras exercente vigiliis, solatium luminis detraxisset. At miles Christi strenuissimus; diabolicæ fraudis conscius, nulla hostis arte concuti, nulla potuit minarum intentione terri, cui Christus erat presidium et contra hostiles machinas inexpugnabile firmamentum. Quin potius, quanto adversum se certamina dæmonum acriora cognoverat, tanto se robustius ad spirituales pugnam contra invisibiles nequitas præparabat.

18 Operæ pretium est illud quoque fidelium aribus tradere, quod ei sæpe benigno annuente Domino, secreta cælestis curiæ pandebantur: et quoniam semper mente in cælestibus habitabat, haustum supernæ jucunditatis divina ei pietas frequentius propinabat, ut tanto ad hanc ardentius curreret, quanto suavitatis ejus dulcedinem appetentius degustasset. Die enim quadam venerabilis Theudecarius ejusdem Abbas suburbii, visitationis pariter et instructionis suæ gratia, ad eum venerat; ut mos erat cunctis per circuitum religiosi hunc ipsum sanctum virum frequenter expetere, quatenus ejus et exhortatione instrui et benedictione possent sanctissima roborari. Cum itaque circa horam fere tertiam, Frodobertus Spiritu sancto plenus, cum præfato viro christianissimo Theudecario Abbate, fructuosum ac spirituale colloquium sereretur, audivit Angelorum choros harmonica suavitate, ineffabilique concentu, cælestes hymnos ad sanctæ et individuae Trinitatis gloriam concinentes. Cujus canorem dulcedinis postquam aliquamdiu attonitis auribus hausit, præfatum Theude-

carium huic miraculo testem adhibuit. Quo etiam postmodum referente, ad notitiam plurimorum res tam mirifica decurrit. O beati viri meritum singulare! qui quamvis adhuc mundi incolatum ageret, voces tamen agnoscebat in cælis Angelicas, Redemptore nostro hoc illi divinitus largiente, qui discipulis suis hora tertia Spiritum sanctum misit de cælo.

19 Quaedam ejusdem regionis mulier, Bertha a parentibus nuncupata, sensus rectitudine perditâ, miseræ dementia alienationem incurerat, quæ humanæ cohabitationis contubernium fugitans, vaga semper et instabilis incertis sedibus ferebatur. Hanc parentes anxii ad beati viri præsentiam perduxerunt. At ille visceribus pietatis commotus infelicis sortem indoluit; seque mox in orationem corruens dedit, profusis lacrymis alienæ lucraturus commercia sanitatis. Nec diu dilata sunt supernæ clementiæ munera copiosa: namque ut ab oratione consurgens vivificæ Crucis signum capiti ejus imposuit, mox miserabili cedente dementia, plenitudinem sensus sospitatis integritate recepit, longoque vivens postea tempore ad sanctitatis ejus testimonium, suæ secum circumtulit gaudia sospitatis. His et hujusmodi virtutibus, gratissimum sibi militem divina excellentia provehebat: quemque in superni regni apice eminentissimum collocare decreverat, in hujus quoque seculi excursu, insignem ac celebrem reddere per frequentia miracula non cessabat.

a Ecclesia S. Quintini Trecentis, inquit Camuzæus, olim fuit puellarum cœnobium; nunc vero est Prioratus a Molismensi ordinis Benedictini dependens, et per monachum ejusdem ordinis haberi et deserviri solitus.

b Id est sextuoriorum 480, amphorarum Romanarum, sive metretarum 16.

c xxxi Octobr. d. Ejus vitam dabimus iv Februar.

CAPUT V.

Ægritudo, obitus.

Jam enim tempus e proximo ferebatur, quo athletam suum Christus a periculoso mundi hujus agone subtraheret, atque in statione castrorum celestium, victorem quietissimum solidaret. Jam, inquam, tempus aderat, ut pro multorum sudore certaminum, pro singulari abstinentiæ cruciatibus, pro universis denique operibus pietatis, fessum jam corpore bellatorem ad sese reciperet; atque in paternis mansionibus collocatum, gloriæ et honoris stemmate decoraret, æternitatisque et immortalitatis amictu circumdatum Angelis insereret, Apostolis sociaret. Itaque facili corporis ægritudine corripitur: qui tamen animo indeficiente robustus, bravium æternæ remunerationis prosequi nitebatur. Jam dudum enim ut Christo coesset, corporeæ molis præoptabat carcere solvi; quamquam propter instructionem fidelium, in carne esse necessarius probaretur: cui ad summæ securitatis solatium hoc etiam muneris divina Majestas adjecit, ut eidem sacri sui transitus diem e sæculo revelaret. Qua tandem revelatione percepta, totum se mox ad divinitatem contulit, nec mori metuens, nec corporeæ depositionis dispendium reformidans: verum id secum sæpenumero volvens, quoniam si terrena hujus nostræ habitationis structura dissolvitur, multo melior in cælestibus reparatur. Quin etiam illi antea vitæ conscientia terroris minimum, fiduciaque plurimum conferebat, quod non præsentis sæculo sed Deo vixerat; quod suæ voluntati divinam semper prætulerat; quod præmiis cælestibus indefesse suspirans, Deum sibi præ oculis posuerat esse præsentem. Igitur ægritudine invalescente, discipulos convocat, eisque quam ex divina revelatione perceperat, sui diem transitus declarat. Cumque grex mitissimus de vigilantissimi Pastoris decessu, simul et absentia tristaretur; altius exhortationis sermone concepto, omnes compescit a fletibus; congratulandum potius sibi quam dolendum affirmans,

AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZÆO.

Furiosam
menti resti-
tuit.

Noctē in eccle-
sia orat.

Dæmon can-
delabrum
evertit.

d

Id illi in en-
ergumeno ex-
probrat.

Divina ei re-
velantur.

Audit cantum
Angelorum.

Morbo corri-
pitur.

Obitus sui
diem prædi-
cit.

AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZEO.
Suo solatur.

*Petit festo nati-
vitatís con-
secrari eccle-
siam.*

*Accusante
Episcopo pro-
rogatur et ad
8 dies vita.*

*Coram eo
evangelium
legens capitis
dolore libera-
tur.*

*Moritur Fro-
dobertus.*

affirmans, quod qui hactenus exul vixerat, nunc patriæ redditus ad sui regis convivium vocaretur. Illud vel maxime sæpe contestans, ut normam sanctæ institutionis, quam ipso et docente didicerant, et operante conspexerant, inviolabili tenore usque ad vitæ terminum conservarent.

21 Interea dies Dominicæ nativitatís cælo terraque festivissimus, ac toto orbe colendus illuxerat. Accitis itaque duobus nominatim discipulis, Leone scilicet viro sanctissimo, qui tum in eodem suburbio Abbas mitissimus existebat, itemque Lupello, qui vitæ et conversationis ejus insignia, ut ipsius scripto declaratum est, licet justo brevius litteris allegavit, ad Abonem virum reverentissimum ejusdem tunc urbis Antistitem summa eos celeritate direxit, obnixius supplicans, ad oratorium quod ipse honori Apostolorum Principis in superius descripta palude construxerat, die ortus Dominicæ consecraret. Creverat siquidem opitulante Deo monachorum congregatio, et majorem quam prima fuerat alteram construxit ecclesiam. Qua Pontifex supplicatione percepta, atque apud se rationabiliter expenso negotio, prudenti moderatione excusavit factum, assensens illud, die qua petebatur minime posse compleri; quod eum cum Clero suo, et festivitatis officiositas cumulatus occuparet, et consuetudo Ecclesiastica eo die id fieri nullo modo consentiret. Discipuli festinantius remeantes sancto Patri responsa Pontificis detulerunt: quod ille pertractans diligentius et rationabile esse perpendens, elevatis manibus in cælum, et lacrymis ora perfusus: Parcat, inquit, mihi Dominus, vosque filii indulgete, quod minus circumspete negotium cogitans, fraternitatem vestram in eundo et redeundo casso labore compulerim. Ne tamen sancta mens suis usquequaque desideriis frustraretur, divina est pietate consultum. Siquidem sacri obitus dilatione percepta, in octavam Dominicæ nativitatís diem spatium vitæ produxit, ita Domino vota ejus sanctissima prosequente ut una eademque die, per manus jam dicti Pontificis, et basilica consecrationem, et gleba sacri ejus corporis acciperet sepulturam.

22 Itaque cum juxta morem Christianæ observantiæ kalendis Januariis Dominicæ Circumcisionis celebratis immineret, ad felicem transitum urgente ægritudine sancta anima citabatur. Nec sic tamen a sanctis monitis linguæ officium continebat, assistentes sibi discipulos indefessus exhortans, quatenus inter se insolubile caritatis vinculum custodirent, atque in exhibitione salutaris obedientiæ persistentes, timorem Dei semper sibi ante oculos revocarent. Jamque sole ad telluris infima declinante, præfatum Lupellum, qui ei familiaris obsequii consueverat, maturius præcepit evocari. Eo coram adducto ut sacrum Evangelium ante se legeret imperavit. Ille autem dolore capitis acrius torquebatur. Cumque, ut ipse postmodum retulit, ad parendum sanctis imperiis quamvis ægre animum appulisset, in ipso mox legendi exordio, ita universus dolor abscessit, ut nil doloris, pristinæ nil molestiæ resideret. Interea per totius noctis excursus, Deo semper intentus, cum inter spiritualia colloquia hora succederet, expleta solemniter a fratribus in ecclesia psalmodiæ et orationum quantitate, universos denuo jubet adesse discipulos, dumque ante eum textus Passionis legeretur Dominicæ, sub oculis omnium sancta anima carnis exuta velamine, felici decessu cælestia penetravit.

CAPUT VI.

Sepultura, miracula.

Et illo quidem ita ex humanis assumpto collegiis, extemplo reverentissimus nepos ejus Waldinus, qui

postmodum loco avunculi in eodem ipsius monasterio Abbas successit, gressu concito in cœnobio S. Quintini ad memorabilem Gibitridem Abbatissam perveniens, sancti viri obitum nuntiavit. Illico omnium pectora novus quidam et pæne intolerabilis dolor irrupit, parsque salutis absumpta putabatur, tanta patris absentia succedente. Universo itaque sanctimonialium cœtu in fletum et lacrymas erumpente, venerabilis Abbatissa viscerali commota pietate, rapto cursu ad sancti viri exequias quam celerrime properavit. Cumque inter eos de funeris diligentia tractaretur, illa perquirentem an loculus tumulando præparatus corpori adesset, responsum est, emptum quidem esse a quodam illustri viro, Walberto nomine, lapideum monumentum, verum proceritati corporis ejus nullo modo convenire. Fuit enim ibi sacratissimus vir non solum animo splendidus, sed etiam venusto et procer corpore speciosus, ut illi quoque perhibent, qui ejus sacratissimi corporis ossa se a aspexisse fateantur. Missis itaque raptim ministris ad id devehendum, mox mirum in modum miraculo claruit quod summi esset meriti, cui fimbres exequiæ parabantur. Nam cum idem Walbertus quosdam e domesticis direxisset, qui emptum sarcophagum iis qui illud deferre venerant assignarent, superna dispensante clementia tanta eos alienatio mentis elusit, ut pro vasculo brevior quod emptum fuerat, aliud spatiosius et capacius, quod sibi idem Walbertus præparaverat, designarent. Quod illi vehiculo imponentes ad locum, quo vir sanctus se tumulandum decreverat, quam citissime perduxerunt. Ita omnipotens Deus, cui cura est de omnibus, nec ipsis quidem cineribus electi sui famuli quidpiam deesse passus est opportunum.

24 Universis igitur ad usus sepulturæ pertinentibus elegantissime præparatis, supradictis reverentissimus Pontifex Abbatum suburbanorum, clerique ac populi agmine circumseptus, ad B. Frodoberti exequias properat, cum adhuc sacrum ejus corpus in cella Christiano more compositum jaceret. Qui primum, ut ratio expetebat, ad præfatæ basilicæ dedicationem accingitur peragendam: quam cum solemniter explevisset, sacrum corpus cum reverentia elevans in ecclesiam intulit, ac die ejusdem dedicationis, Kalendis scilicet Januariis, cum hymnis et laudibus et universo Ecclesiastici officii apparatu pretiose in eadem basilica, quam ipse construxerat, tradidit sepulture. Ita vir Domini terre visceribus officiosissime commendatus, septimam sabbati cum Christo in anima celebrat, octavam vero nostræ omnium resurrectioni generaliter reprobissam interritus, imo de gloria securus expectat, etsi corpore mortuus, meritis tamen vivacibus in perpetuum gloriosus.

25 Requievit itaque in eadem basilica per quamplura annorum volumina, multo confluentium undique populorum agmine frequentatus, et pæne assiduis miraculorum successibus sedulo declaratus. Quis enim ad sanctam ejus memoriam fideliter oraturus accessit, quem non continuo affectus devotæ orationis adjuverit? Varia denique ibi tam animarum quam corporum remedia præstabantur, dum et debilibus optata sospitas, scelerum immanitate depressis felix indulgentia proveniret. Sed et si quis capitali qualibet afflictione detentus, ad Sancti se presidium contulit, ejus consolatus beneficio, celere mox levamen invenit. Ita benignus conditor per electissimum sui nominis Confessorem multa et mirifica peragebat: quemque viventem copiosis bonorum operum stipendiis cumulaverat, mortuum quoque indefessus miraculorum titulis sublimabat. Quocirca universorum pectora mirus erga Sanctum fervor accenderat, ita ut plurimi contiguum Nobilium, sed et sanctimonialium feminarum, non modica locum ipsum

*Fuit proceræ
statura.*

*Miraculose ca-
pitæ ei sarco-
phagus cura-
tur.*

*Sepelitur, ec-
clesia jam de-
dicata.*

*Claret mira-
culis.*

*Multa donan-
tur monaste-
rio.*

ipsam prædiorum quantitate ditarent; tam pro ad-
piscenda sepultura, quam omnes ibidem quam
maxime expetebant; quam etiam ut his qui sacro
famulabantur corpori, competens alimonia non dees-
set, utque ii, quos ex remotis regionibus Sancti fama
sedulo contrahebat, impensæ humanitatis officio ju-
varentur.

a Probabile est id factum esse in translatione, tempore Caroli
Calvi, cujus ætate hanc scriptam videri vitam supra diximus.

CAPUT VII.

Cultus neglectus, restitutus.

*Negligentius
colitur: ces-
sant miracula.*
Interea currentium temporum labente defluxu, cum
et iniquitas abundaret, et multorum cœpisset refrig-
escere caritas, universus ille erga Sancti officium
fervor intepuit, cultuque religionis cessante, illa
olim frequentia rarescente, ad tempus tepuere mira-
cula. Hujus autem teporis vel torporis pernicio-
sa incuria, hoc ordine incurrit. Fabrica ejus ecclesiæ,
quam ipse, ut superius constitit, ædificaverat, et in
qua sacrum ejus corpus debitis obsequiis diutius
fuerat frequentatum et conservatum, antiquitate
operis paullatim collapsa succubuit, ac nemine ful-
ciente, ruinæ funditus dispendium traxit. In cujus
loco altera cum extrueretur ecclesia, venerabile beati
Confessoris corpus in crypta prioris basilicæ immo-
tum intactumque permansit. Erat per idem tempus
præfatæ sedis Antistes, *a* Prudentius nomine, natione
Hispanus, Pontificalis vitæ institutione clarissimus,
in divinis rebus undecumque non mediocriter erudi-
tus. Is ad prædictæ basilicæ consecrationem a fra-
tribus evocatus diligentius percunctatur, utrum inter
sacrandos parietes, sepulta aliquorum cadavera tege-
rentur. Cumque comperisset inesse quam plurima,
universa prius de templo eliminanda præcipit, con-
testans se non aliter consecrationis officium susce-
pturum: ignorabat enim adhuc prænominatus Pon-
tiffex B. Frodoberti meritorum eximiam claritatem,
temporum negligentia obscuratam: quippe qui vitam
illius, fide et miraculis plenam, nec lectione perce-
perat, nec uspiam eatenus haberi compererat.

*Nova ecclesia
dedicatur, re-
moto Sancti
corpore.*

*Jubetur cor-
pus reportari.*

27 Explicite sane templi dedicatione, cum in
urbem reversus miracula per sanctissimum Confes-
sorem patrata, ex revolutione gestorum ejus curiosius
cognovisset, primo quidem semetipsum præteritæ
ignorantiæ vehementius arguit, quodque tanti Patris
causam minus honeste tractaverat, mordaciter repre-
hendit, ac deinceps suæ sedis Archidiaconum cum uni-
verso Clericorum dirigit apparatu, obnixè præcipientis,
ut corpus viri præcellentissimi in ecclesiam cum
ingenti reverentia referretur. Simulque terminum
diemque præfixit, ut ipse veniens, condigna illud
honorificentia collocaret, ac sacræ Translationis ejus
festivitatem, publica officiositate percelebrans, per-
petuo ritu posteris frequentandam indiceret. Verum
hujus sancti proventum desiderii, supervenientis
ægritudinis pondus elusit. Nam vicina e vestigio
morte præventus, quod pie disposuerat, explorare non
valuit.

b

c

*Varia ad ejus
sepulchrum
portenta:*

28 Itaque usque ad an. incarnati Verbi **800**CLXXII,
qui est annus Caroli Imperatoris et Regis Fran-
ciæ **xxx** negotium restitit imperfectum. Otulpho
religiosissimo ac venerabili Episcopo, qui post
ipsum **c** tertius floruit, Treccassinæ jam Ecclesiæ
gubernacula disponente, solummodo intra basilicæ
ambitum collocatus, a loci fratribus cauta venerabatur
diligentia; nullis populorum conventibus frequentatus,
nulla solemnî præeminentia celebratus. Non tamen
superna benignitas, sidus illud perspicuum, caligi-
nosis latebris diutius passa est occultari, quin et ipsius
merita mundo patescerent, et efficax intercessio
populis subveniret. Ea itaque tempestate cœpit se
erga locum divinæ presentie magnitudo quam plu-
rimis fratrum ostendere, ac frequentium visionum

portentis servorum Dei pectora perurgere. Nonnulli
enim secretioribus per noctem vigiliis in ecclesia
occupati, voces mellifluas super sepulchrum ejus
quasi Clericorum concinentium audiebant, alii per
gyrum sepulchri, disposita quasi quædam splendi-
dissima luminaria cernebant: ut aperte constaret,
quod cui humana obsequia minus aderant, divina ei
et Angelica officia suppetebant. Præterea columba
candoris lactei de cœlis visa est descendisse, ac
postquam aliquandiu circumvolitaverat, sepulchri
abdita penetrasset. Per soporis nihilominus quietem
pluribus videbatur, tamquam idem Pater sanctissi-
mus, sacro emergens a tumulo ante aram Aposto-
lorum Principis sese ageret, atque ad orationis stu-
dium daret. Per hæc et hujusmodi portenta mirifica,
luce clarius eminebat, quod Confessor Domini pretio-
sus, inertem culturam indigne ferens, et sepulturam
sibi condignius præparari, et obsequii reverentiam
impensius institui decernebat. Illud quoque ad hanc
rem auctoritatis non minimum afferebat, quod qui-
busque ad sacrum sepulchrum procumbentibus, affe-
ctus orationis, et ubertas compunctionis largior af-
fluebat: atque ut quod de eo visiones evidentissime
suggerebant Cleri consummarentur affectu, omnium
inexplebiliter animus æstuabat, occulta nimirum in-
spiratione Dei singulorum pectora inflammante, atque
ad tanti effectum negotii sancti desiderii stimulis per-
urgente.

a Collitur S. Prudentius Episcopus Treccensis vi Aprilis. Recen-
setur xxxvii Treccensis Episcopus. Interfuit Concilio Parisiensi,
anno 846, Turonensi iv, an. 849. Suesionensi ii, an. 853.

b Videtur hic scriptor annos Caroli numerare a divisione re-
gni facta inter fratres, alioquin a morte Ludovici Pii erat xxxii,
vel xxxiii.

c Nam post S. Prudentium sedit Fulericus, qui concilio Sues-
ionensi, an. 866, interfuit. Huic Otulphus, sive Otulphus succes-
sit, qui Pontigonensi concilio an. 876 subscripsit.

CAPUT VIII.

Inventio corporis, miracula.

Talibus tamque conspicuis prodigiis animati, vene-
rabilem Otulphum Pontificem adeuntes, tantique Pa-
tris præmanibus gesta ferentes, ut ipse divinæ volun-
tatis erga Sanctum et cooperatore et maturatore
existeret, instantissime supplicabant. Utque cerne-
res divinitatem votis famulorum fidelium usquequaque
faventem, confestim Episcopus intimæ inspirationis
ignibus animatus, eo ardore negotium suscipit; ut
Abbatem et fratres a quibus fuerat supplicatus ipse
postmodum ad accelerandam cœpti operis efficaciam
monitis frequentibus perurgeret, indefessis precibus
persistendum exhortans, ut divina pietas quos suæ
voluntatis conscios fecerat, votorum quoque utilium
compotes esse donaret.

*Decernitur
facienda
translatio.*

30 Itaque ad tanti inchoationem operis primam
diem Quadragesimalis abstinentiæ delegerunt, in qua
ineffabilis divinæ dignatio pietatis, hoc primum hu-
manæ evidentie miraculum declaravit. Accedente
Abbate cum fratribus ad pavimenti lapides revolven-
dos, lapis ille qui sacro superpositus fuerat monu-
mento, nemine impellente ita in partem lubricus ruit
ut ceteris immobiliter persistentibus hunc summo
impellentium nisu coactum violentius cecidisse putares.
Intellectus est ab omnibus sacri virtute corporis
eum fuisse repulsum, quod pie quærentibus ultro se
videbatur ingerere. Pertinacius itaque operi insi-
stentes, ad reverendi tandem thecam corporis perve-
nerunt, cujus intima debite cautela reverentiæ
illis perscrutantibus, ad augmentum miraculi in
quodam osse corporis sanctissimi Confessoris guttæ
auri purissimi splenderunt, credo illud evidentis-
sime monstrantes thesaurum esse locupletissimum,
qui divini largitate muneris patefactus, pia fidelium
diligentia tractabatur. Et ea quidem nocte sanctum
pignus eo perstitit modo, continuis laudibus ac vigi-
liis

*Lapis tumuli
ultro revolvitur.*

*Auri grana in
osse apparent.*

*AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZEO.
cantus,
luminaria,*

*candida co-
lumba.*

*Sancti appa-
rillo,*

*sensus pieta-
tis ad ejus tu-
mulum.*

AUCTORE
MONACHO
CELLENSI,
EX NIC.
CAMUZEO.

liis sincerius honoratum. Crastino subeunte, Pontifex maturius adesse curavit, solemnique oratione præmissa, ad sacrum tumulum reverenter accessit cum fratribus psalmodiæ et litanis attente insistentibus. Ipse cum Abbate et Sacerdotibus sancta ossa reverenter elevans, linteisque pretiosis obducens in loco mundissimo rite composuit, quem Pontificali annulo diligentius signans, sacris de more expletis ad propria remeavit.

31 Exinde pervigili instantia sacri compositio ornatusque sepulchri accuratius parabatur, in cuius dilatione temporis, quid miraculi per præcipuum Confessorem superna dispensatio dignata fuerit declarare, nulla ratione credimus omitendum. Rathertus quidam nomine, pagi Ledunensis indigena, adversus matrem suam pro dividendis forte alimentis in segete iurgabatur: cumque suæ parti majores secernens manipulos, minores quoque matri relinqueret, illa fraudis impatiens, filium, ne talia faciendo Deum in se provocaret, sedulo commonebat. Tum miser furiali pectore inflammatus effertur in matrem, crinibusque ejus sinistro brachio circumplexis, ante pedes suos miseram impudenter elisit. Quem mox divina ultio comes excepit: nam sequenti nocte sinistri oculi cæcitate mulctatus, ejusdem quoque brachii tali afficitur detrimento, ut retro et ante semper illud motu agitans inquieto, conscientiam sceleris, exterioris quoque membri impatientia testaretur. Quin etiam in augmentum vindictæ sensu subducto, amentia plectitur infelici. At mater hujusmodi acerbitate confecta tertia die miserabili morte finivit. Pro hoc nefandissimo scelere, a Sacerdote loci, ad a Vigilem Senonicæ urbis Archiepiscopum perductus est: cuius præcepto carceri mancipatus squalores ergastuli triennio pertulit: fame deinceps invalescente dimittitur, ne inopia deficiens moreretur.

32 Hinc ad S. Michaelis ecclesiam properat, eo loci qui b ad duas tumbas ex antiquo vocatur: unde digressus Romam expetit, quo tunc c Adrianus Papa Sedem Apostolicam gubernabat. Qui cum eum pergentem ad ecclesiam S. Joannis, quæ Lateranensis dicitur, inspexisset, mirabili portento, quod miser ob scelus circumferebat, attonitus, ad se eum præcepit evocari, caussaque ejus sollicitus perquisita, benigne eum ad penitentiam exhortatus, denu eum ad B. Michaelis ecclesiam pergere, itemque ad se imperat remeare. A quo dimissus, cum in pagum Treccassinum fortuito devenisset, una noctium somnio commonetur, ut ad basilicam sanctæ Dei genitricis et Virginis Mariæ sitam in villa, cui d Falcarias vocabulum est, candelam suæ longitudinis deportaret: ad quam qui a labore pariter et ægritudine fessus ire non poterat, per internuntiam personam dirigere curavit. Hinc ad S. Petri cœnobiū, quo B. Frodoberti pretiosa pignora venerantur, forte devenit: cumque die Dominica, quæ Domini Ascensionem secuta est, Sacerdos ex more publicis sacris operam daret, illeque ad ostium ecclesiæ orationi incumberet, vidit, ut ipse postmodum retulit, Clericum quemdam juvenili decorum habitudine ad se accedere, lumbisque ejus acerrime coactatis toto se corpore validissime concussisse. Quo impulsu in terram elisus, diu immobilis jacuit ut pæne exanimis putaretur, cuius spatio intervalli, et quietem brachii, et sensus capitique integritatem recepit: indeque consurgens haustu aquæ percepto, præ ingenti lassitudine cum iterum obdormisset, eundem Clericum, quem supra, conspexit hæc sibi verba familiariter inculcantem: Hoc, inquit, indumentum quo amictus es, suspende ad limina Frodoberti: erat autem penitentium more cilicio tantum indutus. Cumque de hoc sermone sollicitus, et domum Frodoberti se nescire fateretur, et non habere indumentum aliud causaretur, inter hæc ab uno de custodibus excitur. Tunc ille anxius enarrans

quid viderat, Frodoberti domus quam in parte esset, sedulus exquirebat. Cumque ipsam ecclesiam comperisset, ante cuius procumbens fores sospitati fuerat reformatus, inexplicabili alacritate profusus, templum insiluit, magnificans eum, gratesque persolvens, cuius beneficio et salutem receperat, et gravissimi levamen sceleris se adeptum esse gaudebat: depositoque illic cilicio ad sancti Archangeli Michaelis Ecclesiam ex præcepto Apostolico properavit. Res vere mirabilis et ad divinæ pietatis præconium solito referenda, quod ejus interventu salvatus est, cuius ne nomen quidem ante perceperat, cuius vocabulum mox ut divinitus didicit, animæ corporisque salutem ejus merito se recuperasse pensavit. Multa præterea per eosdem dies, quibus sacri corporis dispositio parabatur, ejus merito beneficia provenere languentibus, hisque maxime qui diversa febrium valetudine profligati, ad B. Frodoberti opem se submissius contulerunt.

a Camuzæus legendum putat Egilem. Nam sedebat eo tempore Egil (Cl. Roberto S. Egilus) ad quem extat Nicolai Papæ epistola tom. 3, Concil. Gallia.

b Alias De periculo maris, in diocesi Abrincensi: ut dicemus xvi Octobr.

c Hic est Adrianus II, qui ab an. 867, usque ad 1 Nov. 872 sedit.

d Forte Foucheres, inquit Camuzæus.

CAPUT IX.

Translatio, anniversaria festivitas.

Interea temporis serie defluente Kalendarum Januariarum dies illuxit, quo illum diximus mundanis exemptum laboribus, ad supernæ civitatis culmina subvolasse. Sed quoniam illa dies Circumcisioni Dominicæ specialiter mancipata, celebritatis alterius non patitur obsolescere superventu, B. Frodoberti dignitas iisdem suscepta Kalendis, minus celebris, minus videbatur esse solemnis; quod populus Dominicæ festivitatis cæremoniis occupatus non haberet liberum ad beati Confessoris gaudia ex voto confluere. Venerabilis itaque et memoratus Treccassinæ urbis Pontifex, cum Abbate et fratribus participato consilio, rationi congruum judicavit, ut in octavum ab hinc diem prænominata celebritas differretur, quatenus et festivitatis dignitati prospicerent, et populorum desiderio, qui erga B. Frodoberti gloriam jam tunc inexplicabiliter ardebant, consultus providerent. Igitur die sexto Iduum Januariarum accedente, nocturnalis officii functione completa, sacrum corpus devotis levantibus in humeris, in viciniam B. Michaelis ecclesiam detulerunt. Quod ideo eis decernere libuit, ut et populi frequentia copiosior accederet, et effectus translationis die succedente celebrior redderetur. Ibi itaque matutinalibus hymnis angustius celebratis, Missis ab Abbate fratribus Pontifex invitatur, qui eo quo dictum est fervore succensus, raptò agmine Cleri et populi maturius adesse curavit.

34 Quid sane miraculi tum quoque contigerit, succincta relatione constabit. Erat tempus implacidum, et, ut se habent hiberna, profusis paludibus inquietum. Noctis itaque præteritæ superventu, cum ea quæ ad futuræ translationis obsequium pertinebant, Abbas cum fratribus prepararet; considerata aquosa temporis qualitate, anxie secum de populi superventuri inquietudine pertractabant. Et utinam, inquit Abbas fratribus, superna pietas per hujus beati Patris meritum paludis mollitiem gelu constringeret, et nivium superventu difficultatem itineris temperaret. Mox devota desideria clementia creatoris excepit, noctemque totam glacialis rigor validissime coactavit. Circa gallicinium vero tanta nivium congerie terra obducitur, ut universis liquido claresceret B. Frodoberti patrocinio, ad suæ translationis occursum, facultatem opportuni itineris populo preparatam.

35 Itaque omnibus rite provisus, quæ tantæ diei officiositas

Quidam matrem verberans, horrendo puniuntur.

a

b

c

Multa visita loca Sanctiorum.

d

Ope S. Frodoberti curatur.

Variis a febribus liberati.

8 Januarii, Translatio S. Frodoberti.

Gelu et nivis caritatis obtenta ad convenientium commoditatem.

officiositas exposcebat, pretiosi gleba corporis de B. Michaelis basilica a Pontifice elevata, hymnorum concentibus in sublime sublatis, in Apostolorum Principis ecclesiam introfertur, tanta gaudiorum pompa, tanto tripudio populorum, ut sole clarius patesceret, præcellentissimi hunc apud Deum esse meriti, cuius apud homines tanta tamque ingens gloria refulgebat. In loco igitur preparato incomparabilis ille sanctissimi corporis thesaurus deponitur, cunctisque sepulchri ornamentis opportune compositis, a parte capitatis ara honori Innocentium Martyrum consecratur, sacrorum quoque cultus solemnibus officiis expenditur, et festivitatis ejus privilegium, cunctis postea seculis immutabiliter observandum Pontificali auctoritate sancitur. Dies tota omnibus lætitiis afflata peragitur, quantoque studio a posteris

Festum Translationis anniversarium.

DE S. GUDILA VIRGINE, BRUXELLIS IN BELGIO.

CIRCITER AN.
DCCXII.
VIII JANUARI.
S. Gudilæ natalis.

Bruellis (quæ Brabantia Ducatus urbs est, Belgii Principum sedes) solenni celebritate colitur vi Id. Januarii S. Gudilæ, sive Gudulæ, aut Guodilæ, Belgis S. Goele, sive Goule, Virgo. De qua proprium illius Ecclesie Martyrologium: Depositio S. Gudilæ Virginis patronæ nostræ, cujus sacri corporis reliquæ hic venerantur. Addit Molanus in *Addit. ad Usuard.* Ad ejus tumulum apud Ham Brabantia tempore hiberno populus, sine manibus putantium mox excrevit, et virens ut nemus fronduit. Quorum utrumque fecit Deus, officio quo novit et voluit; et potestate qua valuit, in testimonium ejusdem Virginis, in domo Domini ut palma florentis. Brevius *Usuardi Martyrologium auctum editumque Parisiis an. 1536, et plurima mss. sub nomine Usuardi, et Carthusiani Colonienses in Addit. ad Usuard.* Apud Bruxellam natale S. Gudulæ Virginis. Eandem hoc die referunt *Ferrarius, Ghinius in natalib. SS. Canonicorum, Andreas Saussius in Martyrologio Gallicano, Martyrolog. Gallobelgicum, Florarium, ali.* *Miror in Henrici Adriani Belgico Martyrologio ejus minime nomen extare.*

2 *Petrus Galesinius: Bruxellis S. Gudilæ Virginis. Hæc illustri genere nata, a B. Gertrude in monasterio instituta, ut ætate, sic Christianis moribus progrediens, perpetuo se religiose exercuit in vigiliis, oratione, jejuniis, et omni pietatis officio. Ejusdem reliquæ ibidem asservantur magna cum veneratione. Eadem sere habet Wion, et Hugo Menardus, qui cur eam, uti et Doryanius, Benedictinis accenseant, non video. Eadem de reliquiis tradit Martyrologium Germanicum. Et fuerunt eæ quidem sex ferme seculis isthæ religiose custoditæ; sed, ut scribit in Hierogazophylacio Belgico Arnoldus Rayssius, ultima Belgicarum disensionum tempestate, a fanatica Geusiorum rabie dispersæ fuerunt; aut si a piis hominibus eorum subtractæ sunt furori, et in aliquas abdita latebras, ignota certe adhuc permansere.*

3 *Vitam S. Gudilæ geminam damus: priorem ex ms. codice Collegii Societatis Jesu Brugis, auctore Huberto quodam, qui quantum ex fine colligere est, post annum MCLVII vixit, cum translationis eo anno a Lamberto Baldrico Comite Lovaniensi factæ meminere. Alteram ex hac, phrasi etiam subinde retenta, plerumque temperata, ab anonymo quopiam concinnatam edidit Surius, quam tomo I Historiæ Francorum citat Andreas du Chesne. Franciscus Haræus tom. I Annal. Brabant. in Carolo, Clericos Bruxellenses facit hujus vitæ auctores. Surius qui eam se ex pervetusto codice descripsisse tradit, phrasim quoque fatetur passim emendasse, sed modice, ut nos quoque cum Breviario Bruxellensi diu ante Surius excuso eam conferentes observavimus. Exstat alia brevior aliquanto in ms. Rubææ vallis et Corsendoncano, quæ ex harum alterutra videtur ab Antonio*

frequentari debeat, iis primis officiis designatur.

36 *Tantis itaque per B. Frodoberti merita beneficiis cumulati, grates et beneficia et gratias inexplebiles omnipotenti Deo et agimus et habemus: qui nobis sibi famulantibus, nostræ gentis, nostri ordinis peculiarem dignatus est præparare patronum, qui loci istius et a fundamentis propagator existeret, et sua illum habitatione proveheret, exemplis beatissimis illustraret, obitu sanctissimo consecraret, quique vivens signorum dote refulserat, mortuus imo feliciter immortalis locum suum et præsentia lætificaret, et patrocinio protegeret, et miraculis indeficientibus perornaret: horum omnium auctore, auspice, et cooperante immortalis Deo, cui perpes gloria, infinita victoria, majestas et dignitas sempiterna, ex tunc et nunc et in omnia secula seculorum. Amen.*

EX VARIIS.

Gentio aut Joanne Gillemanno contracta. Aliam antiquiorem, sed rudem atque incultam, citat initio Prologi Hubertus, quam hactenus nusquam reperimus. Eam citat Baldericus Episcopus Tornacensis in Chronico Cameracensi lib. 1, cap. 16, quod caput, xv Januarii integrum dabimus cum de S. Ableberto, sive Emeberto, erit sermo.

4 *Sed lapsus memoria ibidem Baldericus videtur, cum post Bertoaldum, ante S. Aubertum sedisse S. Emebertum scribit, quem fatetur sorori Gudilæ fuisse superstitem. Gudilæ a S. Gertrude de sacro fonte suscepta, apud eam Nivelæ pietate et litteris imbuta; ea denique mortua ad paternam domum revertit. At mortua est S. Gertrudis, ut suo loco ostendemus, anno ætatis XXXIII, XVI kal. April. die Dominica, an. DCLXIV. Vixit deinde Gudilæ privata ad annum, ut vult Miræus in Chronico Belgico, DCCXII, adeo ut Caroli Magni temporibus adhuc in vivis esset quidam qui eam adolescens noverat. Unde, ut alibi pluribus deducemus, non Bertoaldo, sed S. Vindiciano successisse Emebertus dicendus est. Scriperunt præterea S. Gudilæ vitam Franciscus Haræus, Zacharius Lippelous; Hispanice Pet. Ribadencira; Germanice Henricus Fabricius; Belgice Henricus Adriani, et Heribertus Rosweydu; Gallice Clemens Marchantius, Jacobus Doubletius, Guilielmus Gazæus; Italice Silvanus Razzi.*

5 *Translationes reliquiarum S. Gudilæ factæ complures. Nam ex Ham pago Morsellam Caroli Magni temporibus deportatæ sunt: inde Capremontem, vastata a Nortmannis Morsella: huc postliminio revectæ; Bruxellam a Carolo Duce Ludovici Transmarini Francorum Regis filio, Brabantia Principe, translata sunt, atque in S. Gaugerici æde collocatæ: ac tandem anno MCLVII, a Lamberto Baldrico Duce in S. Michaelis ecclesia, quæ nunc S. Gudilæ dicitur, honorifice reconditæ sunt. Prima Translatio celebrari consuevit ab Ecclesia Bruxellensi VI Julii, (non Junii, ut in notis ad Martyrol. scripsit Galesinius) officio duplici, ut ex Breviario illius Ecclesie patet. Quo die isthæ habentur Translationes primæ. Translatio S. Gudilæ Virginis nostræ patronæ. Consentium Carthusiani Coloniens. in *Addit. ad Usuard. Martyrol. Germanic. et Colon. Radulphus de Rivo, ac Ferrarius. At ms. Florarium: Apud Morsellam S. Gudulæ Virginis translatio. Illuc quippe primo fuit transportata de villa Ham, ubi primitus sepulta fuerat, comitantibus miraculis: nam arbor, quam populum ferunt, quæ eadem nocte ad sepulchrum ejus viruerat, huc quoque se transtulit; et in ipso itinere surdus auditum recepit. Postremo vero translata est de Morsella in Bruxellam, ubi nunc quiescit, anno salutis MCLVII. Sed fallitur Auctor Florarii: non eo anno, sed circiter CMLXXVIII, translata est Bruxellam, ut infra dicemus. Referunt illam quoque Translationem Arnoldus Wion, Be-**

Translatio prima.

secunda.